

MEDYA KURULUŞLARI HABER MERKEZLERİNİN DİKKATİNE...

ESİAD Basın Bülteni / No: 494
(7 Şubat 2024)

ESİAD Üye Beklenti Anketi'nin sonuçları açıklandı

En büyük risk finansmana erişim

Ege Sanayicileri ve İş İnsanları Derneği (ESİAD) tarafından her yıl gerçekleştirilen “Türkiye Ekonomisine İlişkin Üye Beklenti Anketi”nin sonuçları açıklandı. Ankete katılan sanayici ve iş insanları 2024 yılı için en büyük riski finansmana erişim olarak belirlerken, iş insanlarının yıl sonu enflasyon beklentisi yüzde 53.2, dolar kuru beklentisi ise 41.54 şeklinde gerçekleşti. Ankete katılan ESİAD üyeleri ayrıca İzmir’de öncelik verilmesi gereken ilk konunun “şehir içi ulaşım” olduğunu ifade etti. ESİAD Yönetim Kurulu Başkanı Sibel Zorlu, 6 Şubat depremi ve seçim gündemiyle geçen 2023’ün iş dünyası açısından zorlu bir yıl olduğunu hatırlatarak, “Anket sonuçlarımızda görüldüğü gibi 2024 yılında da öncelikli konularımız ekonomik istikrar, finansmana erişim, öngörülebilirlik ve hukukun üstünlüğü olacak” dedi.

ESİAD Ekonomi Gözlem Grubu tarafından hazırlanan “Türkiye Ekonomisine İlişkin Değerlendirmeler ve 2024 yılı Üye Beklenti Anketi Sonuçları” konulu toplantı dernek merkezinde gerçekleştirildi. Ekonomist Güldem Atabay’ın konuk konuşmacı olarak yer aldığı toplantıda Ekonomi, Finans ve Maliye Yuvarlak Masası Başkanı Muhittin Bilget de 2024 yılı beklentilerine ilişkin bir sunum yaptı.

SEÇİM SONRA GÜNDEM EKONOMİ OLACAK

Toplantının açılışında konuşan ESİAD Yönetim Kurulu Başkanı Sibel Zorlu, 2023 yılının Rusya-Ukrayna Savaşı’nın gölgesinde başladığını belirterek, “Ardından yaşadığımız 6 Şubat depremleri, genel seçim, Filistin-İsrail savaşı ile çok zorlu ve belirsizliklerle dolu bir yılı geride bıraktık. 2024’e başlarken de birçok sınamalarla karşı karşıyayız. Sanayici ve iş insanları olarak, yüksek enflasyon ve maliyetler, finansmana erişim, nitelikli eleman, istihdama katılım gibi konularda sıkıntı yaşıyoruz. Diğer yandan yakın coğrafyamızda sıcak çatışmaların savaşa dönüşebileceği riski görünüyor. Tüm bunlara hazırlıklı olmalıyız. Şimdi önümüzde yerel seçimler var. Mevcut tablo, seçimlerden sonra en önemli gündem maddemizin ekonomi olacağını gösteriyor. Hukukun üstünlüğünün tam olarak

tesis edildiği, öngörülebilirlik ve şeffaflığın sağlandığı bir Türkiye, ekonomik olarak da güçlenecektir” dedi.

KAPSAMLI BİR İSTİKRAR PROGRAMINA İHTİYAÇ VAR

Ekonomist Güldem Atabay da, 2024 yılında tüm dünyada jeopolitik risklerin ön planda olacağını ifade etti. Türkiye’nin tüketim odaklı büyümeden tüketimi daraltma dönemine doğru geçiş yaptığını kaydeden Atabay, sözlerini şöyle sürdürdü:

“Eğer enflasyonla büyüme konusunda ciddiysek, büyümenin yüzde 2.5 civarında kalması gerektiğini düşünüyorum. Büyüme 3 ve üzerinde gördüğümüzde anlayın ki enflasyon yüzde 50-55 civarında bir yerde olacak sene sonunda. Büyüme hedefi, tüketim ağırlıklı olmaktan ihracat ve yatırım odaklı olmaya doğru gidiyor. Büyümedeki yavaşlamanın sonunda işsizlik oranının çift haneye oturduğunu göreceğiz. Ekonomideki temel sorunlardan biri verimlilik. Yani siz konjonktürel olarak kredi verip büyütebilirsiniz, ama temel sorunlara değinmedikçe, büyüme sermaye girişi ve krediye bağlı kaldıkça yapacak hiçbir şeyimiz yok. Enflasyon muhtemelen 65’ten sene sonunda yüzde 45’lere gerileyecek. Rezervlerimizde bir toparlanma var. Enflasyonda 1990’lı yıllara benzeyen bir platoya atlamış olabiliriz. Yani kur şoku beklentisi oluyor, gerçekleşiyor, dolarizisasyon oluyor, enflasyon artıyor, fiyatlarda katılık oluşuyor. Tam 90’lı yılları yaşıyor gibiyiz aslında. Enflasyonda tek hane için 2026’yı görürüz. Bunun için sıkı para ve maliye politikası, güvenilirlik, hukuk, istikrar, şeffaflık gerekiyor ki biz enflasyonu yüzde 8-9’lara getirelim. Yoksa bizim oturacağımız seviyeler 20-30 civarında oynak seviyeler olarak görünüyor önümüzde 10 sene içinde. Ekonomistler olarak beklentimiz yerel seçimlerden sonra kapsamlı bir istikrar programının devreye girmesi.”

ORTA SINIF YOK OLUYOR

ESİAD Ekonomi, Finans ve Maliye Yuvarlak Masası Başkanı Muhittin Bilget de, tablolar eşliğinde ekonomik göstergeler ve beklentiler konusunda bir sunum yaptı. 2000 yılında G7 ülkelerinin dünya gelirinin neredeyse üçte ikisini alırken, 2022 yılında bu oranın yüzde 50’nin altına düştüğünü kaydeden Bilget, “Gelişmekte olan ülkeler de tam tersine yüzde 21’lerden yüzde 42’lere geldi. Bu çok önemli. Ama biz ne yaptık diye baktığımızda, bizim payımız binde 8’di, binde 9 olmuş. Dolayısıyla gelişmekte olanların içinde de negatif ayrışıyoruz. İkinci önemli konu ABD ile Avrupa ciddi biçimde ayrışmaya deam ediyor. ABD’nin kişi başı geliri 76 bin dolara çıktı. Avrupa’nın ortalaması ise 43-44 bin dolar. Avrupa çok ciddi kay kaybediyor. İşçilik maliyetleri ve düşük kar nedeniyle satılık çok firma var. Bir kısmı ayakta kalmak için bize gelmek istiyor. Çünkü oralarda 40 bin eurolara çıkmış işçilik maliyeti. Bizde 13-15 bin euro arasında. Çok ciddi bir fark var. Ciddi biçimde Türk partner arayan firmalar var bu sarmaldan kurtulmak için. Çin 951 dolardan 12 bin 814 dolara geldi ve dünya ortalamasının da üzerine çıktı. 22 yılda Çin’de 400 milyonluk orta sınıf

yarattılar. Dünyada ve Türkiye’de ise gelir dağılımı bozuldu. Orta sınıf yok olmaya başladı. En yüksek yüzde 20 ile en düşük yüzde 20 arasında 8 kat fark var” diye konuştu.

EN BÜYÜK SORUN FİNANSMANA ERİŞİM

ESİAD’ın 6 yıldır gerçekleştirdiği Türkiye Ekonomisine İlişkin Üye Beklenti Anketi’nden çarpıcı sonuçlar çıktı. ESİAD üyeleri önümüzdeki dönemde iş dünyasını bekleyen en büyük riskin “finansmana erişim” olduğunu belirtirken, risk sıralamasını da jeopolitik riskler, yüksek faiz, kurlardaki belirsizlik ve öngörülebilirlik şeklinde yaptı. Ankete katılanlar, öncelik verilmesi gereken konuları ise “hukukun üstünlüğü, ekonomik istikrar, finansmana erişim, öngörülebilirlik” olarak sıraladı. Ankete göre, iş dünyasının yatırım kararını etkileyen en önemli konunun finansmana erişim olduğu ortaya çıktı. Maliyetlerdeki artış ve bunun piyasaya yansıtılamaması, kurlardaki oynaklık, teşvikler ve yatırım yeri bulunması da yatırım kararını etkileyen diğer unsurlar oldu.

ENFLASYON TAHMİNİ: YÜZDE 53.2

Anket katılımcılarının 2024 yılı enflasyon beklentisi ise TÜFE’de yüzde 53.2, ÜFE’de yüzde 51.6 şeklinde gerçekleşti. Katılımcıların 2024 yılı dolar beklentisi 36.09 TL, yıl sonu beklentisi ise 41.54 TL olurken, euronun da 2024 yılı için 39.35 TL, yıl sonunda ise 45.35 TL’ye yükseleceği tahmin edildi. İş dünyasının 2024 yılında vadeli kredi faiz beklentisi yüzde 48.2’yi buldu. İşsizlik oranını yüzde 11.7 bekleyen ESİAD üyelerinin Gayri Safı Yurt İçi Hasıla (GSYH) beklentisi de yüzde 3.4 oldu.

İZMİR’DE ÖNCELİK ULAŞIM OLMALI

“İzmir’de öncelik verilmesi gereken en önemli yatırım nedir” sorusuna geçen yıl en çok “kentsel dönüşüm” yanıtını veren ESİAD üyeleri, 2024 yılında önceliğin “şehir içi ulaşım” verilmesini istedi. İş dünyasının İzmir’de öncelik verilmesini istediği diğer yatırımlar ise sırasıyla kentsel dönüşüm projeleri, ikinci çevre yolu, limanların geliştirilmesi ve kapasite artırımı, ihtisas organize sanayi bölgeleri, tarımsal dönüşüm, İzmir Körfez Geçiş Projesi, dijital altyapı yatırımları şeklinde sıralandı. Ankete katılanlara göre, 2024 yılında İzmir’de yatırım potansiyeli olan ilk 4 sektör de enerji, sağlık, turizm ve bilgi iletişim teknolojileri oldu.

